

Somoskő vára

Nógrád vármegye

Épült: Kr. u. XIII. században.

A vár, mint sok hasonló építményünk, a tatárjárást követően épült. Elszigetelt bazaltkúp tetejére építették. A kövek többszög alakúak – ezek szabályos volta nagyon megkönnyítette a falak rakását és a kristálydarabok a rajtuk megoltott mészragaccsal ritka szilárdságú tömeggé forrtak egybe. A vár nevét a sombokrokkaal benőtt hegyoldalról kapta. A Kacsics nemzetség építette, amelynek Nógrád keleti felén öt erős vára állott. Mivel ők Csák Máté oldalára álltak, I. Károly király elkobozta tőlük, és 1323-ban Szécsényi Tamásnak adta, majd 1460-tól a Losonczyak birtokolták. 1550-es években Drégely, Gyarmat, Szécsény majd Fülek elestével a kicsiny hegyi vár veszélybe kerül, de több mint két évtizeden át derekasan helytállt, pedig őrsége 150 főnyi sem volt. Az 1560-as években, amikor Losonczy István özvegye lakott itt két lányával, gyakran megfordult a falak között Balassi Bálint, aki „Júlia”- dalaiban fejezte ki érzelmeit Losonczy Anna iránt. 1605-ben őrsége megnyitotta kapuit Bocskai, majd később Bethlen Gábor hadai előtt. Aztán a békekötések mindannyiszor visszajuttatták királyi kézre. Rövid időre Thököly Imre kurucai, majd II. Rákóczi Fe-

4. matrica

renc hadai is uralták. 1711-ben falait királyi parancsra megromgálták, azóta romokban hever. A külső várral együtt is az egész építmény elférne egy 60 m-es oldalú egyenlőszárú háromszögben. A belső lakóépületekből semmi sem maradt meg, viszont a védőfalak kétemeletnyi magasságban állnak. Restaurálása az 1970-es években elkezdődött. A várhegy oldalában a bazaltömlés különleges természeti látványosság. Somoskőújfaluból jól látható a sziklakúpot koronázó vár.

Eger vára

Heves vármegye

Épült: Kr. u. XIII. században.

A tatárok 1242-ben Eger várát teljesen elpusztították, de IV. Béla parancsára felépült az új vár és város. 1442-ben a husziták feldúlták. Mátyás király uralkodása alatt tovább épül, szépül. Mátyás király 1468-ban országgyűlést tartott itt a Podiebrád György király elleni háború ügyében. A parasztlázadás alkalmával Dózsa egyik vezére, Barnabás porrá égette. Nevezetes a várnak 1552. szept. 11-től okt. 18-ig Ali budai pasa s Ahmed temesvári vezér által történt ostromlataása (13 roham), és hősi megvédeése Dobó István várkapitány, vitézei és az egeri nők által. Ezt követően a császári hadvezetés felismerve Eger óriási jelentőségét 1553-ban elrendelte a vár teljes átépítését. Az olasz építész Ottavio Baldigara vezetésével a vár teljesen új külsőt kapott, és egyike lett az első ún. fülesbástyákkal ellátott erődítményeknek. 1596-ban idegen zsoldosokat helyeztek a várba. S amikor III. Mohamed szultán néhány hetes ostroma után az idegen várórség feladta a várat, elveszett a „bevehetetlen” erősség, mert a védőkből hiányzott a hazaszeretet. Ezután csak 1687. dec. 12-én Caraffa tábornok vette vissza a töröktől. A vár elvesztette hadászati

5. matrica

jelentőségét, és pénz sem volt a felújításra, így 1702-ben elrendelték néhány bástya és a külső várfal felrobbantását. A további romlásnak gátat vetett II. Rákóczi Ferenc, mivel 1704-1707-ig itt volt a főhadiszállása. 1809-ben a franciák betörése alkalmával azok eltávozásáig itt tartózkodott I. Ferenc császár neje a trónörökösrel s több császári herceggel, sőt a magyar koronát is itt őrizték. 1800-ban és 1827-ben nagy tűzvész, 1878-ban pedig nagy árvíz pusztította a várat és a várost.

Csesznek vára Veszprém vármegye

Épült: Kr. u. XIII. században

6. matrica

A vár építésének pontos idejét nem ismerjük, feltehető, hogy IV. Béla király engedélye alapján az itt birtokos Csák nemzetség építette a tatárjárást követően. A vár Koppány Tibor szerint 1263-ban épült. 1300-tól Cseszneki János fiai közösen használták. Az 1308. illetve 1323. évi oklevél szerint Cseszneki János unokája, Rédei Fejes János, maga és fia nevében átengedte a várban, illetve annak tornyában bírt részüket II. István fiai, III. Péter és III. István pázmándi birtokaiért. Károly Róbert király három évvel később, 1326-ban csereként vette vissza Csesznek, Csókakő, Gesztes és Bátorkő várakat tartozékaikkal. Zsigmond király 1392-ben Garai Miklós bánnak és testvérének Jánosnak adományozta. Többszöri csere után Csaby István egri főkapitány zálogbirtoka lett. Amikor 1552-ben Veszprémet a török elfoglalta, Csesznek végvár lett, melyben 1554-ben 20 lovas és 50 gyalogos katona volt. A török 1561-ben eredménytelenül ostromolta. 1594-ben végül török kézre került. 1598-ban Pálffy, Nádasdy és Schwarzenberg csapatai foglaltak vissza. 1605-ben meghódolt Bocskainak, 1619-ben pedig Bethlen Gábornak. 1606-ban a bécsi, 1622-ben pedig a nikolsburgi béke alapján ismét császári birtok lett. III. Ferdinánd 1636-ban Esterházy Dánielnek, Tóti Lengyel Jánosnak és Boldizsárnak adományozta. 1645-ben a cseszneki uradalom teljes egészében az Esterházy családdá lett. A várat 1820 körül villámcsapás okozta tűzvész pusztította el.

